

“Wat fysici als Hawking en Davies van godsdienst weten, past op de achterkant van een postzegel.”

tenschap toch wat al te simplistisch. Dat geldt ook voor de latere periode, toen het darwinisme in opkomst was. De kerk heeft destijds misschien niet altijd even verstandig geopereerd, maar onderschat toch vooral ook de agressie niet die in wetenschappelijke kring naar boven kwam toen de consequenties van de evolutieleer voor de traditionele geloofsopvattingen duidelijk werden. Darwin zelf was een genuanceerde wetenschapper, en bepaald geen scherp-slijper op dit punt, ook al niet omdat hij een buitengewoon gelovige vrouw had die hij niet onnodig verdriet wilde doen. Maar mensen in zijn omgeving, zoals Huxley, hadden minder scrupules. Die grepen Darwins theorie aan om er een anti-religieus offensief mee te beginnen. Het dogmatisme van die kant is minstens zo groot geweest als dat van de kerk.”

■ *Dus toch: rancune.*

“Ik ben geen historicus, en kan dus niet zeggen waar die woede nu precies vandaan komt. Ik constateer alleen, dat de agressie van de wetenschap tegenover het geloof, vooral in onze tijd buitengewoon groot is. De gelovigen zijn voor een deel de kluts kwijt, maar evolutiebiologen bijvoorbeeld, claimen het allemaal precies te weten. Die weten niet alleen nauwkeurig te vertellen hoe het leven in elkaar steekt, maar ook nog dat het geen enkele zin heeft.”

“Wacht”, zegt Van den Beukel, “ik heb nog ergens een lijst liggen waarop ik dat soort uitspraken verzamel.” Hij staat op, loopt naar zijn bureau en rommelt langdurig in een la. Dan houdt hij triomfantelijk een A4-tje omhoog. “Hier, moet je horen!” Hij gaat weer zitten en leest nadrukkelijk articulerend voor: “Het lijkt erop dat het probleem van de evolutie in essentie is opgelost. Het leven blijkt in de grond materialistisch te zijn met geen spoor van een doel. De mens is het resultaat van de doelloosheid van materialistische processen. Einde citaat.”

Hij leunt achterover en zucht eens diep. “Kijk”, zegt hij dan, “dat is nou een fraai voorbeeld van de wijze waarop de wetenschap haar hand kan overspelen. Dit soort uitspraken wordt gedaan met een aplomb dat nergens op gebaseerd is. Maar dit is helemaal geen wetenschappelijke uitspraak; dit is een geloofsuitspraak. En ook nog eentje die absoluut niet te verantwoorden is. Daar kom ik als gelovige wel mee in conflict.

Maar als de wetenschap zich aan de eigen methodologische afspraken houdt en puur en alleen naar de feiten kijkt, dan zou een goede *modus vivendi* tussen geloof en wetenschap mogelijk moeten zijn.”

■ *Maar die mogelijkheid om tot zo'n modus vivendi te komen, is toch vooral te danken aan het feit dat het westerse concept van het christelijk geloof sterk aan het veranderen is. In dat concept is het geloof geen serieuze concurrent van de wetenschap meer; het lijkt immers definitief af te zien van aanspraken als zou het de enige legitieme verklaring van de werkelijkheid op zak hebben. Het geloof heeft zich in dat nieuwe westerse concept van religie teruggetrokken op het terrein van de zingeving en de spiritualiteit.*

“Dat laatste, daar heeft het naar mijn gevoel altijd al in hoofdzaak om gedraaid. Ik betwijfel of het verklaren van de werkelijkheid wel ooit het doel van de godsdienst geweest kan zijn. Zoiets is toch veel meer een bijproduct?”

■ *Dat zullen de fundamentalisten van nu u niet nazeggen!*

“Nee. Maar dat is dan ook precies het bezwaar dat ik tegen ze heb: fundamentalisten zijn eigenlijk rationalisten; ze willen, net als wetenschappers, alles beredeneren. Maar ik betwijfel of de christelijke godsdienst in het verleden wel altijd zo fundamentalistisch van aard is geweest. Zo'n katholieke kerk was er toch niet in de eerste plaats om de fysische werkelijkheid te verklaren? Goed, de kerk deed uitspraken over de vraag hoe het heelal in elkaar zat, maar dat was voornamelijk bedoeld om de mensen troost te bieden, en uitzicht op het eeuwige leven.”

■ *En om ze in sociaal en zedelijk opzicht hun plaats te wijzen...*

“Dat vind ik te paternalistisch klinken. Zeg dan: om ze in het leven de juiste weg te wijzen, door ze het verschil tussen goed en kwaad te leren.”

■ *Dat verschil werd ze anders wel met harde hand bijgebracht!*

“Ach, zo gebeurt het soms nog. Als je de laatste pauselijke encycliek leest, dan is er in dat opzicht vrij weinig veranderd...”

■ *Ik bedoel maar!*

“.... maar dat is dan ook de voornaamste reden waarom ik niet katholiek ben!”

■ *Katholiek of protestant, dat verschil lijkt van geen belang meer als de apodictische fysicus - een Weinberg, Hawking, Davies of Van der Meer - opstaat en ten strijde trekt tegen het achterlijke godsgeloof. Voor zo iemand is alle godsdienst één pot nat.*

“Zij maken eerst een fundamentalistische karikatuur van de godsdienst, want daartegen is het vervolgens gemakkelijk scoren. Afgezien daar-